

Hemställan om ändringar i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare och tullbefogenhetslagen (2024:710)

1. Sammanfattning

Tullverket hemställer om att det görs en översyn av vissa bestämmelser i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, LUL, och tullbefogenhetslagen (2024:710). Tullverket har uppmärksammat att det finns flera otydligheter i lagstiftningen kring Tullverkets befogenheter i samband med myndighetens brottsutredande verksamhet när barn är inblandade.

2. Bakgrund

Tullverket har i sitt remissyttrande över betänkandet Effektivare verktyg för att bekämpa brott av unga lagöverträdare (SOU 2024:93) från Utredningen om tvångsmedel mot underåriga, fört fram att det finns vissa otydligheter i lagstiftningen kring Tullverkets befogenheter i samband med myndighetens brottsutredande verksamhet när barn är inblandade. De otydligheter som Tullverket lyfte fram i remissyttrandet var dels Tullverkets möjlighet att biträda allmän åklagare i samband med en utredning enligt 31 § LUL (se nedan under avsnitt 3.1), dels möjligheten för Tullverket att kvarhålla ett barn enligt 14 § LUL av sociala skäl (se nedan under avsnitt 3.3). Tullverket framförde i sitt yttrande att myndigheten ansåg att det fanns behov av ett förtydligande i nämnda delar och att myndigheten önskade se ett sådant förtydligande i det fortsatta lagstiftningsarbetet. I delen avseende Tullverkets möjlighet att biträda allmän åklagare i samband med en utredning enligt 31 § LUL, lämnade också Tullverket förslag på justeringar i bestämmelser i tullbefogenhetslagen och LUL.

Utöver ovan nämnda två otydligheter i lagstiftningen har Tullverket identifierat ytterligare oklarheter i lagstiftningen kring Tullverkets befogenheter i samband med myndighetens brottsutredande verksamhet när barn är inblandade. Dessa är dels Tullverkets skyldighet att skyndsamt överlämna ett barn som gripits enligt 35 § LUL till närmaste polisman (se nedan under avsnitt 3.2), dels huruvida begreppet polisarrest även omfattar Tullverkets arrestlokaler när ett barn under 18 år som gripits eller anhållits hålls i förvar i enlighet med 6 a § LUL (se nedan under avsnitt 3.4).

Vidare föreslår Tullverket att den inledande bestämmelsen i 1 § och bestämmelserna i nuvarande 2 § andra stycket och nuvarande 32 § sista stycket LUL justeras så att de även omfattar handläggningen hos Tullverket (se nedan under avsnitt 3.5).

3. Otydligheter i lagstiftningen där Tullverket hemställer om förtydligande

3.1 Biträde till allmän åklagare i samband med en utredning enligt 31 § LUL

Om någon före femton års ålder kan misstänkas för att ha begått ett brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år eller ett straffbelagt försök, en straffbelagd förberedelse eller en straffbelagd stämpling till ett sådant brott ska en utredning om brottet inledas enligt 31 § LUL, om inte särskilda skäl talar emot det. En sådan utredning kan genomföras t.ex. för att ge underlag för socialtjänsten att ge barnet relevant stöd. I de fall utredningen avser ett brott som har ett minimistraff om minst fem år finns det en presumtion för att åklagaren ska begära prövning i domstol av om den unge har begått ett brott enligt 38 § LUL (en s.k. bevistalan). En utredning enligt 31 § LUL är inte en förundersökning och det finns särskilda regler om hur en sådan utredning ska gå till och vilka tvångsmedel som får användas.

Den 7 november 2024 fick Tullverket befogenhet att i vissa fall leda förundersökningar mot barn som inte fyllt 18 år (8 kap. 5 § tullbefogenhetslagen). Den befogenheten omfattar endast förundersökningar och innebär alltså ingen befogenhet att leda utredningar enligt 31 § LUL. Det framgår av 8 kap. 5 § tullbefogenhetslagen att ytterligare bestämmelser om handläggning av mål och ärenden om brott där den misstänkte inte fyllt 21 år finns i LUL.

Bestämmelserna i 8 kap. 3 § fjärde stycket respektive 8 kap. 30 § första stycket tullbefogenhetslagen reglerar allmän åklagares möjlighet att begära biträde av Tullverket när denne leder en förundersökning gällande brott som hör till Tullverkets direkta respektive indirekta brottsbekämpning. Bestämmelserna är nästintill likalydande.

Allmän åklagares möjlighet att anlita biträde av Polismyndigheten när denne leder en utredning enligt 31 § LUL framgår av kopplingen mellan 32 § LUL och 23 kap. 3 § rättegångsbalken (RB). Motsvarande koppling finns däremot inte mellan 32 § LUL och tullbefogenhetslagen eller mellan tullbefogenhetslagen och 23 kap. 3 § RB. Det är dock tydligt att både Tullverket och Åklagarmyndigheten i sina verksamheter tidigare har förutsatt att Tullverket kan biträda åklagare även i dessa utredningar och även gjort så under lång tid. I anledning av att oklarheterna har uppmärksammats har Tullverket och Åklagarmyndigheten beslutat att allmän åklagare tills vidare inte ska begära biträde av Tullverket i utredningar enligt 31 § LUL. I stället ska Tullverket lämna över dessa ärenden till Polismyndigheten. En rutin för hur detta ska gå till har tagits fram inom Tullverket men det finns en hel del svårigheter runt tillämpningen. Denna lösning innebär stora effektivitetstapp eftersom Tullverket måste lämna över ärendet till Polismyndigheten i stället för att kontakta allmän åklagare för direktiv om frisläppande eller förhör. Om Tullverket inte har befogenhet att biträda i en utredning enligt 31 § LUL, kan Tullverket inte ens hålla ett inledande förhör med barnet efter kontakt med allmän åklagare, utan barnet

måste överlämnas direkt till polisen som ska ta över ärendet. Vidare innebär detta också stora effektivitetstapp när en utredning enligt 31 § LUL har samband med en förundersökning i ett större ärende som Tullverket hanterar.

Mot denna bakgrund hemställer Tullverket om att det förtydligas i lagstiftningen att allmän åklagares möjlighet att anlita biträde av Tullverket även gäller när denne leder en utredning enligt 31 § LUL. Förtydligande behövs även i LUL.

Förslag på reglering i tullbefogenhetslagen

Vad gäller regleringen i tullbefogenhetslagen kan man tänka sig att det läggs till ett nytt stycke till bestämmelserna i 8 kap. 3 § och 8 kap. 30 § tullbefogenhetslagen med betydelsen att allmän åklagares möjlighet att begära biträde av Tullverket även gäller vid utredning enligt 31 § LUL (se bilaga med förslag till lagtext).

Förslag på reglering i LUL

Vidare är det lämpligt att det i nuvarande lydelsen av 2 § tredje stycket LUL görs ett tillägg med motsvarande innebörd. Bestämmelsen i 32 § LUL bör också justeras på så vis att den kopplar till tullbefogenhetslagen på samma sätt som den kopplar till 23 kap. 3 § RB om allmän åklagares möjlighet att anlita biträde av Polismyndigheten. Förslagsvis skulle en sådan justering kunna ske genom att det läggs till ett nytt tredje stycke i 32 §. Det nuvarande tredje stycket blir då i stället ett fjärde stycke (se bilaga med förslag till lagtext).

3.2 Gripande av barn enligt 35 § LUL

Barn som inte har fyllt 15 år kan under vissa förutsättningar envarsgripas enligt 35 § LUL. Även en polismans gripande enligt denna paragraf räknas som envarsgripande (prop. 1983/84:187 s. 25 och 26). Det sagda innebär att i de fall en tulltjänsteman stoppar ett barn under 15 år i resandeflödet och misstänker ett brott är det fråga om ett envarsgripande. Av bestämmelsen i 35 § LUL framgår att om en enskild person gripit den unge ska den unge skyndsamt överlämnas till närmaste polisman. Polismyndigheten eller åklagaren ska omedelbart besluta om den unge ska frigges eller hållas kvar för förhör. Det framstår enligt Tullverkets uppfattning som mycket opraktiskt och ineffektivt (under förutsättning att de föreslagna ändringarna om Tullverkets möjlighet att biträda allmän åklagare i samband med en utredning enligt 31 § LUL, genomförs) att Tullverket vid ett envarsgripande av ett barn under 15 år, skyndsamt måste överlämna barnet till polisman i stället för att kontakta allmän åklagare för beslut om frigivning eller direktiv om kvarhållande för förhör som då kan genomföras direkt på plats hos Tullverket.

Mot ovan bakgrund hemställer Tullverket om ett förtydligande av bestämmelsen i 35 § LUL på så vis att ett barn under 15 år som grips av tulltjänsteman och som kan misstänkas för att ha begått ett brott där allmän åklagare kan begära biträde av Tullverket enligt de ovan föreslagna ändringarna i bestämmelserna 8 kap. 3 och 30 §§ tullbefogenhetslagen, inte omedelbart ska överlämnas till närmaste polisman. Ett sådant förtydligande kan förslagsvis göras genom att det läggs till ett nytt femte stycke i bestämmelsen med denna innebörd (se bilaga med förslag till lagtext).

3.3 Kvarhållande av barn enligt 14 § LUL

Regleringen om kvarhållande av barn (under 18 år) av sociala skäl finns i 14 § LUL och gäller om den unge har gripits, tagits med, följt med, hämtats eller inställt sig till förhör eller har frigetts efter att ha varit anhållen eller häktad och den unge fortfarande är skäligen misstänkt för brott. Kvarhållandet görs i syfte att skyndsamt överlämna barnet till föräldrarna, annan vårdnadshavare, en tjänsteman inom socialtjänsten eller någon annan lämplig vuxen person. Kvarhållande av sociala skäl fyller en viktig funktion för att skydda barn och se till att de får nödvändigt stöd.

Bestämmelsen i 14 § LUL om möjligheten att besluta om kvarhållande av barn tar endast upp Polismyndigheten som behörig myndighet att fatta ett sådant beslut. Eftersom Tullverket inte omnämns i bestämmelsen och det inte heller finns någon bestämmelse i vare sig LUL eller tullbefogenhetslagen som uttryckligen anger att vad som sägs om Polismyndigheten även ska gälla för Tullverket när myndigheten hanterar barnärenden, är det inte tydligt att även Tullverket har möjlighet att fatta beslut om att kvarhålla ett barn enligt 14 § LUL.

Tullverket vill poängtera att även Tullverket kan hamna i situationer där myndigheten behöver kvarhålla ett barn av sociala skäl. Dels gäller det situationer när Tullverket leder en förundersökning mot ett barn som inte har fyllt 18 år, dels gäller det situationer när myndigheten biträder allmän åklagare i en förundersökning eller i en utredning enligt 31 § LUL. Bestämmelsen i 14 § LUL är en skyddsbestämmelse för barnets bästa. För det fall Tullverket inte får använda reglerna om kvarhållande på samma sätt som Polismyndigheten riskerar barn som misstänkts för brott i förundersökningar som leds eller utreds av Tullverket, att hamna i en sämre och mer oskyddad position än barn i förundersökningar som leds eller utreds av Polismyndigheten. Detta eftersom Tullverket då kan tvingas släppa barnet utan vetskap om att någon lämplig person kan ta hand om det. För ett barn som redan befinner sig i en utsatt och kritisk situation kan ett sådant handlande självklart få förödande konsekvenser.

Tullverket gör bedömningen att det inte är en framkomlig väg att Polismyndigheten ska fatta beslut om kvarhållande enligt 14 § LUL i ett ärende som Tullverket leder eller biträder allmän åklagare i. Detta eftersom ett sådant beslut måste tas omedelbart. Därtill saknar Polismyndigheten kännedom om ärendet och har varken handlagt eller kommer att handlägga ärendet fortsättningsvis. Detta talar också för att det är Tullverket som bör fatta beslutet om kvarhållande i dess fall.

Mot den bakgrunden hemställer Tullverket om att det görs ett förtydligande i 14 § första och andra styckena LUL, genom ett tillägg att även Tullverket har möjlighet att hålla kvar brottsmisstänkta barn av sociala skäl på samma sätt som Polismyndigheten (se bilaga med förslag till lagtext).

3.4 Förvar av gripen eller anhållen under 18 år enligt 6 a § LUL

Enligt 6 a § LUL får den som inte har fyllt arton år och som är gripen, anhållen, hålls kvar enligt 14 § eller är skyldig att stanna kvar för förhör enligt 23 kap. 9 § rättegångsbalken, får

hållas i polisarrest endast om det är absolut nödvändigt. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att förvar av barn i polisarrest enbart kan komma i fråga i rena undantagsfall och att det krävs att det har gjorts särskilda ansträngningar för att finna ett rimligt och lämpligt alternativ för att polisarrest ska kunna komma i fråga. Som exempel på sådana situationer ges att det har inträffat en akut eller oförutsedd händelse eller att de andra rum som polisen använder för förvaring av barn till följd av någon händelse som har varit svår att förutse eller påverka inte kan användas och det inte heller går att hitta någon lämplig alternativ förvaringsplats inom rimligt avstånd (prop. 2019/20:129 s. 60 f.). Bestämmelsen är således en skyddsbestämmelse för barnets bästa.

Tullverket har arrestlokaler och har sedan den 7 november 2024 befogenhet att själva leda förundersökningar mot barn som inte fyllt 18 år (8 kap. 5 § tullbefogenhetslagen). Bestämmelsen i 6 a § LUL om att barn får hållas i förvar i polisarrest om det är absolut nödvändigt skulle kunna tolkas som att även Tullverkets arrestlokaler omfattas. Detta framgår dock inte av lagtexten. Barnkonventionen stadgar bl.a. att varje frihetsberövat barn ska hållas åtskilt från vuxna om det inte bedöms vara till barnets bästa att inte göra detta (artikel 37 c). Tullverket utgår redan idag ifrån att barn endast undantagsvis ska hållas i förvar i arrestlokal. För att säkerställa att lagstiftningen är i överensstämmelse med barnkonventionen bör det tydliggöras att samtliga arrestlokaler omfattas av 6 a § LUL. Nuvarande lagstiftning skulle kunna få konsekvensen att barn som misstänks för brott i förundersökningar som leds eller utreds av Tullverket riskerar att hamna i en sämre och mer oskyddad position än barn i förundersökningar som leds eller utreds av Polismyndigheten.

Mot den bakgrunden hemställer Tullverket om att det görs ett förtydligande i 6 a § LUL på så vis att begreppet polisarrest i bestämmelsen byts ut till arrestlokal. Genom en sådan ändring omfattas även Tullverkets arrestlokaler av bestämmelsen (se bilaga med förslag till lagtext).

3.5 Förtydliganden i bestämmelserna om handläggningen

Den inledande bestämmelsen i 1 § LUL anger att det i lagen finns särskilda bestämmelser om handläggningen hos Polismyndigheten, åklagare och domstol av mål och ärenden om brott där den misstänkte inte har fyllt tjugooett år. Eftersom lagen även innehåller bestämmelser som är tillämpliga på Tullverkets hantering av sådana ärenden bör det lämpligen också framgå av bestämmelsen. Förslagsvis kan en justering göras genom att enbart lägga till Tullverket i bestämmelsen (se bilaga med förslag till lagtext).

Bestämmelsen i 2 § andra stycket LUL syftar till att begränsa antal handläggare som hanterar barnärenden. I de fall den unge återkommer som misstänkt för ny brottslighet, ska om möjligt samma polismän och åklagare anlitas för den nya förundersökningen eller utredningen enligt 31 § LUL. Eftersom även Tullverket har befogenhet att leda en förundersökning mot ett barn som fyllt 15 år, bör det förtydligas att samma strävan gäller för Tullverket när myndigheten leder en förundersökning. Samma förtydligande bör framgå av 32 § fjärde stycket LUL som reglerar samma sak när den unge tidigare varit föremål för utredning enligt 31 § LUL.

Förslagsvis skulle dessa förtydliganden kunna göras genom att Tullverket läggs till i bestämmelsen i nuvarande 2 § andra stycket LUL (se bilaga med förslag till lagtext).

Därtill bör 2 § andra och tredje stycket LUL byta plats för systematikens skull (se bilaga med förslag till lagtext).

Avslutningsvis bör också Tullverket läggas till i bestämmelsen i nuvarande 32 § fjärde stycket LUL, vilket blir det femte stycket enligt förslaget om reglering i LUL under avsnitt 3.1. (se bilaga med förslag till lagtext).

4. Konsekvenser

Dagens bestämmelser om hanteringen av barn som är involverade i brottsutredningar reglerar, i den del förslagen avser, endast handläggningen hos Polismyndigheten. Mot bakgrund av att även Tullverket sedan den 7 november 2024 har befogenhet att leda vissa förundersökningar mot barn och dessutom biträder allmän åklagare i förundersökningar mot barn, framstår det som ologiskt och ineffektivt att inte Tullverket omfattas av bestämmelserna om handläggning av barnärenden i den utsträckning som behövs för att kunna utföra befogenheterna. Förslagen syftar därför till att en brottsutredning gällande ett barn ska handläggas lika oavsett vilken brottsbekämpande myndighet som utreder brottet.

4.1 Konsekvenser för enskilda

Samtliga förslag bedöms öka skyddet och tryggheten för barn som är involverade i brottsutredningar hos Tullverket. Förslagen bedöms vidare innebära en ökad rättssäkerhet och förutsebarhet för barnen genom att de behandlas på samma sätt oavsett om det är Polismyndigheten eller Tullverket som bedriver utredningen.

Merparten av förslagen (se förslag till lagtext i 2, 14, 32 och 35 §§ LUL) innebär en begränsning av antalet personer som barnet i en brottsutredning behöver ha kontakt med. Detta då Polismyndigheten inte behöver bli ett mellanled i Tullverkets hantering av barnärenden samt genom att barn som tidigare varit föremål för utredning hos Tullverket, om möjligt, ska hanteras av samma anställda vid myndigheten. Begränsningen av antal led och antal personer som hanterar ett barnärende bedöms innebära en fördel för barnet. Detta genom att brottsutredningar kan bedrivas mer effektivt med kortare handläggningstider, ge trygghet hos barnet samt minimera den integritetskränkning som en brottsutredning kan innebära för barnet.

Förslaget om att även Tullverkets arrestlokaler ska omfattas av 6 a § LUL syftar till att skydda barnet genom att, som huvudregel, hålla det åtskilt från vuxna. Barn som misstänks för brott i förundersökningar som leds eller utreds av Tullverket riskerar, utan den föreslagna ändringen, att hamna i en sämre och mer oskyddad position än barn i förundersökningar som leds eller utreds av Polismyndigheten. Förslaget kommer även att få konsekvensen att lagstiftningen bättre stämmer överens med barnkonventionens bestämmelser om vad som bedöms vara barnets bästa (artikel 3) och om att varje frihetsberövat barn ska hållas åtskilt från vuxna (artikel 37 c).

Sammantaget förväntas samtliga förslag öka skyddet och tryggheten för barn i brottsutredningar hos Tullverket samt, jämfört med dagens reglering, stämma bättre överens med barnkonventionens bestämmelser om att det vid alla åtgärder som berör barn i första hand ska beaktas vad som bedöms vara barnets bästa och hur frihetsberövade barn ska behandlas (artikel 3 och 37 c barnkonventionen).

4.2 Konsekvenser för Tullverket

Förslagen bedöms generellt innebära att Tullverkets hantering av barnärenden blir mer effektiv och ändamålsenlig.

Flera av förslagen innebär att Polismyndigheten inte behöver bli ett mellanled i Tullverkets hantering av barnärenden. Polismyndigheten kommer t.ex. inte behöver kontaktas för beslut om kvarhållande (14 § LUL) eller för överlämning i samband med ett gripande (35 § LUL). Detta innebär effektivitetsvinster för både Polismyndigheten och Tullverket samt förkortade handläggningstider för barnärenden hos Tullverket.

Dagens reglering som innebär att Tullverket ska lämna över utredningar enligt 31 § LUL till Polismyndigheten medför en stor mängd praktiska tillämpningssvårigheter och effektivitetstapp, vilket förslaget om att Tullverket i stället ska få biträda åklagare i dessa utredningar syftar till att motverka (se avsnitt 3.1). Förslaget kommer också att innebära en viss ökning av antalet barnärenden hos Tullverket. Mot bakgrund av att både Tullverket och Åklagarmyndigheten i sina verksamheter, tills alldeles nyligen, har förutsatt att Tullverket kan biträda åklagare i dessa utredningar och även gjort så under lång tid, bedöms dock ökningen inte medföra några ytterligare behov av resurser.

Förslagen i övrigt förväntas endast kräva mindre utbildningsinsatser och it-resurser. De eventuella kostnader som förslagen kan förväntas medföra bedöms kunna hanteras och rymmas inom ramen för myndighetens befintliga anslag.

5. Ikraftträdande

Tullverket bedömer att de förslagna ändringarna är mycket angelägna. Mot bakgrund av att förslagen inte förväntas kräva några större utbildningsinsatser eller förändringar i it-system samt att förslagen förväntas medföra betydande effektivitetsvinster, önskar Tullverket ett så snabbt ikraftträdande som möjligt.

Ärendets handläggning

I detta ärende har överdirektören Bodil Taylor beslutat. Föredragande har varit verksamjuristerna Charlotte Ljung och Kajsa Johansson. I den slutliga handläggningen har även rättschefen Kerstin Bynander och enhetschefen Cecilia Riddselius deltagit.

TULLVERKET

Bodil Taylor

Kopia till:

Tullverket

Verksledningsstaben

Rättsavdelningen

Tullkriminalavdelningen

Kommunikationsavdelningen

Förslag till lagtext

Förslag till lag om ändring i tullbefogenhetslagen (2024:710)

Härigenom föreskrivs i fråga om tullbefogenhetslagen (2024:710) att 8 kap. 3 och 30 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

3 §

Tullverket får inleda förundersökning om brott som anges i 1 och 2 §§. Om saken inte är enkel, ska ledningen av förundersökningen övertas av allmän åklagare så snart någon skäligen kan misstänkas för brottet. Allmän åklagare ska också i andra fall överta ledningen när det behövs av särskilda skäl.

Vad som sägs i 23 kap. 3 § första stycket rättegångsbalken om hur en förundersökning kan inledas av en polisman ska gälla även för en tulltjänsteman. En förundersökning inleds även genom att en tulltjänsteman beslutar om och använder ett tvångsmedel enligt 10 § andra stycket och 17 § andra stycket.

Om förundersökningen leds av Tullverket får undersökningsledaren besluta om att lägga ned förundersökningen enligt 23 kap. 4 a § rättegångsbalken.

När förundersökningen leds av en allmän åklagare, får åklagaren anlita biträde av Tullverket. Åklagaren får också uppdra åt en tulltjänsteman att vidta en viss åtgärd som hör till förundersökningen, om det är lämpligt med hänsyn till åtgärdens beskaffenhet.

Vad som sägs om allmän åklagares möjlighet att anlita biträde av Tullverket gäller också när åklagaren leder en utredning enligt 31 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.

30 §

När en förundersökning leds av en allmän åklagare får åklagaren begära biträde av Tullverket eller en tulltjänsteman. Åklagaren får också ge i uppdrag åt en tulltjänsteman att vidta en viss åtgärd som hör till förundersökningen, om det är lämpligt med hänsyn till åtgärdens beskaffenhet och omständigheterna i övrigt.

Rätten att anlita biträde gäller utan hinder av att brottet inte ingår i Tullverkets direkta brottsbekämpning, om det har samband med en förundersökning där Tullverket biträder eller har biträtt åklagaren eller annan undersökningsledare eller om brottet på annat sätt har anknytning till Tullverkets verksamhet.

Tullverket är skyldigt att lämna det biträde som begärs.

Vad som sägs om allmän åklagares möjlighet att anlita biträde av Tullverket gäller också när åklagaren leder en utredning enligt 31 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.

Förslag till lag om ändring i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare

att 1, 2, 6 a, 14, 32 och 35 §§ ska ha följande lydelse,

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

I denna lag finns särskilda bestämmelser om handläggning hos Polismyndigheten, åklagare och domstol av mål och ärenden om brott där den misstänkte inte har fyllt tjugoett år.

I denna lag finns särskilda bestämmelser om handläggning hos Polismyndigheten, *Tullverket*, åklagare och domstol av mål och ärenden om brott där den misstänkte inte har fyllt tjugoett år.

I övrigt gäller rättegångsbalkens regler och andra bestämmelser.

2 §²

Förundersökning mot den som inte har fyllt arton år ska ledas av en åklagare eller en anställd vid Polismyndigheten som myndigheten har förordnat. Undersökningsledaren ska, om det inte möter något hinder, genom intresse och fallenhet för arbete med unga lagöverträdare vara särskilt lämpad för uppgiften.

Har den unge tidigare varit föremål för förundersökning eller utredning enligt 31 §, ska om möjligt samma åklagare och samma anställda vid Polismyndigheten anlitas för att leda och genomföra den nya förundersökningen.

Bestämmelser om att förundersökning mot den som inte har fyllt arton år i vissa fall får ledas av en tulltjänsteman och att allmän åklagare får begära biträde av Tullverket eller en tulltjänsteman när åklagaren leder en utredning enligt 31 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, finns i tullbefogenhetslagen (2024:710).

Bestämmelser om att förundersökning mot den som inte har fyllt arton år i vissa fall får ledas av en tulltjänsteman finns i tullbefogenhetslagen (2024:710).

Har den unge tidigare varit föremål för förundersökning eller utredning enligt 31 §, ska om möjligt samma åklagare och samma anställda vid Polismyndigheten eller Tullverket anlitas för att leda och genomföra den nya förundersökningen.

6 a §³

Den som inte har fyllt arton år och som är gripen, anhållen, hålls kvar enligt 14 § eller är skyldig att stanna kvar för förhör enligt 23 kap. 9 § rättegångsbalken får hållas i förvar i *polisarrest* endast om det är absolut nödvändigt.

Den som inte har fyllt arton år och som är gripen, anhållen, hålls kvar enligt 14 § eller är skyldig att stanna kvar för förhör enligt 23 kap. 9 § rättegångsbalken får hållas i förvar i *arrestlokal* endast om det är absolut nödvändigt.

14 §⁴

Har någon som inte fyllt arton år gripits och beslutar åklagaren att inte anhålla den unge, får Polismyndigheten hålla kvar den unge för att

Har någon som inte fyllt arton år gripits och beslutar åklagaren att inte anhålla den unge, får Polismyndigheten *eller Tullverket* hålla kvar

¹ Senaste lydelse 2014:650.

² Senaste lydelse 2024:717.

³ Lydelse enligt prop. 2024/25:175.

⁴ Lydelse enligt prop. 2024/25:175.

skyndsamt kunna överlämna honom eller henne till föräldrarna, annan vårdnadshavare, en tjänsteman inom socialtjänsten eller någon annan lämplig vuxen person. Det som nu sagts gäller dock endast om åklagaren funnit att den unge fortfarande är skäligen misstänkt för brott.

För samma ändamål får Polismyndigheten hålla kvar den som inte har fyllt arton år, om den unge har tagits med, följt med, hämtats eller inställt sig till förhör eller har frigetts efter att ha varit anhållen eller häktad. Det som nu sagts gäller endast om den unge är skäligen misstänkt för brott.

Inte i något fall får någon enligt första eller andra stycket hållas kvar längre än sex timmar efter åklagarens beslut, förhöret eller beslutet om frigivning. Den misstänkte får tas i förvar om det är nödvändigt med hänsyn till ordning eller säkerhet.

den unge för att skyndsamt kunna överlämna honom eller henne till föräldrarna, annan vårdnadshavare, en tjänsteman inom socialtjänsten eller någon annan lämplig vuxen person. Det som nu sagts gäller dock endast om åklagaren funnit att den unge fortfarande är skäligen misstänkt för brott.

För samma ändamål får Polismyndigheten *eller Tullverket* hålla kvar den som inte har fyllt arton år, om den unge har tagits med, följt med, hämtats eller inställt sig till förhör eller har frigetts efter att ha varit anhållen eller häktad. Det som nu sagts gäller endast om den unge är skäligen misstänkt för brott.

Inte i något fall får någon enligt första eller andra stycket hållas kvar längre än sex timmar efter åklagarens beslut, förhöret eller beslutet om frigivning. Den misstänkte får tas i förvar om det är nödvändigt med hänsyn till ordning eller säkerhet.

32 §⁵

Bestämmelserna om förundersökning i 23 kap. 3, 4, 6–14 §§, 18 b–19, 21, 21 b–21 d och 24 §§ rättegångsbalken ska i tillämpliga delar gälla för en sådan utredning som avses i 31 §. Efter att förhör hållits med den unge ska bestämmelserna om insyn i 23 kap. 18 § samma balk gälla i tillämpliga delar för en sådan utredning. När utredningen är slutförd ska bestämmelserna om insyn i 23 kap. 18 a § samma balk tillämpas. Det som sägs om förundersökning och åtal i den paragrafen ska i stället avse utredning enligt 31 § respektive bevistalan enligt 38 §. Rätten att få en kopia i 23 kap. 21 a § samma balk gäller i de fall då en bevistalan väcks.

En utredning som avses i 31 § ska bedrivas med särskild skyndsamhet och avslutas så snart det är möjligt. Utredningen får inte pågå längre tid än tre månader, om det inte är nödvändigt med hänsyn till utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter.

Utredningen ska ledas av en åklagare eller en anställd vid Polismyndigheten som myndigheten har förordnat. Undersökningsledaren ska, om det inte möter något hinder, genom intresse och fallenhet för arbete med unga lagöverträdare vara särskilt lämpad för uppgiften.

I tullbefogenhetslagen (2024:710) finns bestämmelser om att allmän åklagare får begära biträde av Tullverket eller en tulltjänsteman när åklagaren leder en utredning enligt 31 §.

Har den unge tidigare varit föremål för utredning enligt 31 §, ska om möjligt samma åklagare och samma anställda vid Polismyndigheten anlitas för att leda och genomföra den nya utredningen.

Har den unge tidigare varit föremål för utredning enligt 31 §, ska om möjligt samma åklagare och samma anställda vid Polismyndigheten *eller Tullverket* anlitas för att leda och genomföra den nya utredningen.

⁵ Senaste lydelse 2023:312.

35 §⁶

Har någon före femton års ålder begått ett brott på vilket fängelse skulle ha kunnat följa och anträffas den unge på bar gärning eller på flykt från brottsplatsen, får han eller hon gripas av envar. Om en enskild person har gripit den unge, ska den unge skyndsamt överlämnas till närmaste polisman.

Polismyndigheten eller åklagaren ska omedelbart besluta om den unge ska frigges eller hållas kvar för förhör.

Om den unge har gripits eller tagits med, följt med, hämtats eller inställt sig till förhör får han eller hon hållas kvar enligt 14 §, dock inte längre än sex timmar efter beslutet om frigivning eller, om förhör har hållits med den unge, efter att förhöret har avslutats.

Den unge får inte tas i förvar.

Vad som sägs i första stycket om att den unge skyndsamt ska överlämnas till närmaste polisman, gäller inte när en tulltjänsteman har gripit ett barn under femton år som kan misstänkas för att ha begått ett brott där allmän åklagare kan begära biträde av Tullverket. I dessa fall ska åklagaren omedelbart besluta om den unge ska frigges eller hållas kvar för förhör.

⁶ Lydelse enligt prop. 2024/25:175.